

FONS JOAN SUBIAS GALTER

1 ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

- 1.1 CAT/CRDI/158
- 1.2 Fons Joan Subias Galter
- 1.3 1925-1975 (predomina 1925-1939)
- 1.4 Fons
- 1.5 4.145 fotografies (852 negatius, plàstic, 6,5x9, b/n; 1.656 negatius, plàstic, 135mm, b/n; 5 negatius, plàstic, 4,5x7, b/n; 827 negatius, vidre, 6,5x9, b/n; 73 negatius, vidre, 10x15, b/n; 720 positius, paper, diferents formats, blanc i negre i color; 12 positius, paper, postal 9x14, b/n).

2 ÀREA DE CONTEXT

- 2.1 Joan Subias Galter.

Joan Subias Galter (Figueres, 17/07/1897 – Barcelona, 22/03/1984). Historiador i crític d'art. Era fill del catedràtic de filosofia de l'Institut de Figueres Antonio Subias possiblement per això no consta que fes estudis de primària i va accedir directament a estudiar a l'Institut de Figueres el curs 1913-14. Entre 1914 i 1918 va estudiar a Barcelona diverses assignatures de ciències i farmàcia a la Facultat de Ciencias Exactas, Físicas, Químicas y Naturales. El curs 1919-1920 es va apuntar als Estudis Normals de la Mancomunitat, dels quals va obtenir la revàlida el 9 d'octubre de 1920. Finalment, va cursar estudis de geografia i història, i de pedagogia a la Universitat de Saragossa, durant els cursos 1927-1930. Molt actiu a la vida cultural de Figueres, va ser amic de Salvador Dalí, qui li va dissenyar un ex-libris.

Es va casar amb Conxita Fages Neyra de Gorgot, el dia 10 de novembre de 1923. D'aquest matrimoni van néixer tres fills, Anton (1924), Xavier (1926) i Pilar (1929).

Professionalment, l'any 1926 va ser nomenat inspector de Serveis Culturals de la Diputació de Girona i fins el mes de febrer de 1939 va ocupar diferents càrrecs, primer a la Diputació de Girona i posteriorment a la Generalitat de Catalunya dins la Comissaria Delegada de Girona i a partir de febrer de 1938, a la Conselleria de Cultura de Barcelona.

El principal encàrrec que va rebre va ser l'elaboració del catàleg i inventari de monuments, la coordinació dels serveis de biblioteques des de la direcció de la Biblioteca Popular de Figueres i el servei de conservació i restauració de monuments. Sota la seva gestió es va intervenir, restaurar, i divulgar els treballs de la vil·la vella i la vil·la romana de Tossa de Mar, de l'església i les pintures de Sant Miquel de Fluvià, de les pintures de la capella del cementiri de Belcaire, de les pintures de Sant Andreu del Terri, de les pintures de l'absis de Marenyà, dels Banys Àrabs de Girona, dels mosaics de can Pau Birol de Girona, de l'església de Molló, del pont de Camprodon, de l'església de Sant Feliu de Boada, i va realitzar les gestions per a l'adquisició d'Ullastret, Sant Miquel de Cruïlles, Castelló d'Empúries i les seves pintures gòtiques. També va promoure la declaració de monument nacional dels monestirs de Sant Pere de Roda i de Santa Maria de Vilabertran, ambdós declarats l'any 1930.

L'interès de Joan Subias per la fotografia es fruit d'aquesta dedicació a la catalogació de monuments, que el va portar a recórrer la província captant nous documents fotogràfics per incorporar a l'inventari. També li va permetre mantenir contacte professional amb l'Arxiu Mas, amb l'Arxiu d'Arqueologia de Catalunya i amb el fotògraf Valentí Fagnoli. La primera càmera, adquirida l'any 1927, aviat va quedar obsoleta i l'any 1936 en va adquirir una altra, una Super-Ikonta amb un objectiu Tesser-Zeiss, format 6 x 6, per 518 pessetes (3,1 €).

Els anys de la República, i vinculat a la Comissaria Delegada de la Generalitat a Girona, va promoure la restauració del monestir de Sant Pere de Roda i de la canònica de Vilabertran i va continuar amb el Catàleg Monumental, que es va associar al que tenia encarregat l'Institut d'Estudis Catalans.

Durant la Guerra Civil, primer a Girona i després d'una curta estada a Barcelona, des del Mas Can Descals de Darnius i com a delegat del cap de la Secció de Museus del Patrimoni Històric, Artístic i Científic de Catalunya, va ser responsable de la salvaguarda de les grans col·leccions d'art del patrimoni català i, acabada la guerra, de la seva recuperació. Va formar part de la Comissió de Patrimoni Artístic i Arqueològic, creada el 22 de juliol de 1936 per iniciativa dels comitès antifeixistes, i va intervenir directament en la protecció de diversos monuments de la província, i recollint objectes de gran valor artístic que eren concentrats a la Catedral de Girona i al Palau Episcopal. També fou l'encarregat d'organitzar l'anomenat museu medieval a les sales capitulars.

El 7 de febrer de 1939 va passar la frontera amb la seva esposa i els seus tres fills. S'hi estarà fins a principis de maig de 1939, quan, després d'un curt exili al castell de la Redorte, va decidir tornar.

Va ser destituït de forma fulminant de la Junta de Museus de Catalunya, expedientat i depurat per la Diputació de Girona, amb suspensió de sou i càrrec. No va ser rehabilitat fins l'any 1949.

Sense esperar la rehabilitació, Joan Subias va començar una carrera d'historiador de l'art i de professor a l'Escola de la Llotja gràcies a la seva trajectòria anterior. Cal recordar que l'any 1935, Joan Subias havia estat elegit membre de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando i el 1957 fou elegit membre de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi. Va obtenir la Càtedra de l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi, l'any 1956.

Va col·laborar en diferents editorials i revistes, va publicar una vintena de llibres, d'entre els quals destaca *El monestir de Sant Pere de Roda* (en català i edició de bibliòfil, Ed. Ariel, 1948); *El arte popular en España* (1948); *Un siglo olvidado de pintura catalana, 1750-1850*, (1951); *Guía del arte español* (1953); *El arte, sus manifestaciones desde la prehistoria hasta nuestros días*, (1955), o la *Historia de la pintura hispánica. De la prehistoria a Goya*, (1962)

Es va jubilar voluntàriament de la Diputació de Girona el 1962, i de l'Escola Superior de Belles Arts el 1967. Va morir a Barcelona el 22 de març de 1984.

- 2.3 En data de 11 de febrer de 2015, l'Ajuntament de Girona i l'Institut d'Estudis Catalans van firmar el conveni de cessió en règim de comodtat del fons per tal procedir a la seva digitalització i posterior difusió cultural. El 29 d'abril de 2015 es va traslladar el fons a les dependències del Centre de Recerca i Difusió de la Imatge per tal de començar la intervenció arxivística sobre el conjunt. En el moment de l'ingrés, les fotografies estaven instal·lades dins 8 capsos retolades a l'interior de les quals els materials es conservaven dins sobres que, en alguns casos, presentaven anotacions. La primera intervenció va consistir en la instal·lació de les fotografies en capsos de conservació en funció dels formats i dels procediments tècnics. Es van mantenir les capsos de conservació d'origen i es van utilitzar capsos addicionals de petites dimensions per millorar la distribució dels materials segons el format. Es van substituir els suports de protecció íntima originals de glassine, que presentaven un deteriorament considerable, per sobre de paper de 4 solapes en el cas dels vidres i de format carpeta en el cas dels plàstics. En la mateixa intervenció es va assignar un número de registre per identificar de manera unívoca cadascuna de les imatges. Després es va procedir a digitalitzar la totalitat del fons i es van iniciar els treballs de catalogació bàsica consistents en el recull i sistematització de la informació associada a les imatges i la descripció de les característiques físiques de les fotografies originals. Posteriorment, i en dues fases els anys 2016 i el 2021, es va documentar, datar i indexar la totalitat del fons a nivell d'unitat documental simple.
- 2.4 Cessió en règim de comodtat ratificada per acord de la Junta de Govern Local el dia 6 de febrer de 2015. Els materials es retornen a l'Institut d'Estudis Catalans el dia 29 de febrer de 2016.

3 ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

- 3.1 Conté bàsicament fotografia de patrimoni. Tenen especial interès les fotografies de seguiment de les tasques de restauració dels monestirs de Sant Pere de Galligants i de Vilabertran, així com les corresponents als treballs de salvaguarda del patrimoni artístic Català al mas Descals de Darnius. Una petita part correspon a viatges i actes on va participar Joan Subias.
- 3.2. Les fotografies s'han classificat d'acord amb el quadre de classificació que reflecteix l'activitat professional del fotògraf en diferents àmbits com pot ser la fotografia de catàleg, la restauració del patrimoni i la participació en conferències, presentacions i viatges fruit de la seva activitat docent.
Algunes imatges no tenen informació de context i l'assignació de la classificació s'ha fet a partir del contingut iconogràfic.
- 3.3 No s'han portat a terme treballs d'avaluació i tria.
- 3.4 No es preveuen ingressos addicionals al fons.

4 ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

- 4.1 Lliure accés a la consulta.

- 4.2 L'Institut d'Estudis Catalans en deté tots els drets d'explotació. El Centre de Recerca i Difusió de la Imatge està facultat per gestionar la còpia digital per a finalitats acadèmiques, d'investigació i no lucratives.
- 4.3 La presència de text es limita als sobres originals de glassine, fet que en alguns casos n'ha permès la identificació.
En català.
- 4.4 Els materials presenten en general un bon estat de conservació.
- 4.6 Es troba a consulta la descripció a nivell d'unitat documental simple de 4.133 imatges digitalitzades. Es poden consultar a:
https://www.girona.cat/sgdap/fitxes_fons/subias_galter.php [Consulta:14/04/2021]

5 ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

- 5.1 Els originals es troben a l'Institut d'Estudis Catalans. Addicionalment es coneix l'existència de 675 còpies d'època custodiades a l'arxiu de la Diputació de Barcelona, i procedents del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local (SPAL) de la mateixa institució.
- 5.2 Al Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI) es conserven reproduccions digitals dels materials conservats a l'Institut d'Estudis Catalans. Es conserva el màster de la captura (format IIQ) al repositori de l'Ajuntament de Girona.
- 5.3 A l'Arxiu Municipal de Girona no existeixen unitats de descripció relacionades amb el fons. Es desconeix si existeixen en altres arxius unitats de descripció relacionades amb el fons.
- 5.4 Bibliografia:
NADAL FARRERAS, Joaquim. Joan Subias Galter (1897-1984), dues vides i una guerra. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans; 2016 (Publicacions de la Presidència. Sèrie major: 4/2016).
NADAL FARRERAS, Joaquim. Joan Subias Galter. Girona: Ajuntament de Girona; Rigau Editors. 2016 (Girona Fotògrafs; 13).

6 ÀREA DE NOTES

6.1

7 ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

- 7.1 Informació continguda en la unitat de descripció.
- 7.2 Descripció feta seguint les recomanacions de la Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC) i, pel que fa a l'estructuració i codificació de la fitxa de fons, la Norma Internacional de Descripció Arxivística ISAD(G).
- 7.3 Descripció realitzada per Fina Navarrete (2021).